

Viden er magt

“Gentlemen læser ikke hinandens post”, sagde præsident Herbert Hoovers udenrigsminister, Henry Stimson, da han i 1929 nedlagde State Departments kontor for kryptoanalyse. Det var engang! En del år senere som forsvarsminister under anden verdenskrig ændrede Stimson holdning, og i dag er der ikke mange klassiske gentlemen tilbage.

Den teknologiske udvikling har gjort mulighederne for overvågning og aflytning nærmest ubegrænsede for de efterretningstjenester, der har ressourcerne. Derfor må budskabet i dag være: “Hvis man vil holde noget hemmeligt, skal man ikke fortælle det til nogen”. Hverken i telefon, på mail eller generelt i elektroniske medier.

Senest har Edward Snowdens afsløringer af det amerikanske NSA’s overvågning skabt stor opstandelse. Er det overraskende? Ja, måske nok omfanget, men ikke at det finder sted – heller ikke i forhold til allierede. For i international politik har stater ikke venner, men interesser. En efterretningstjenestes opgave er at forsyne statens ledelse med de bedst tænkelige informationer. Derfor ‘spionerer’ alle lande mod hinanden – også mod såkaldte ‘venner’.

Det er der ikke noget nyt i. Et illu-

strativt eksempel fra tiden før den teknologiske revolution er fra forhandlingerne om Storbritanniens medlemskab af EF, hvor den britiske efterretningstjeneste fra nabohuset borede mikrofoner ind i den franske London-ambassade for at få viden om den franske forhandlingsposition. Forskellen fra dengang og nu er blot, at metoderne er blevet mere raffinerede og kapaciteten større.

For Danmark har problemet flere aspekter. Danmarks efterretningsressourcer er meget mindre end stormagternes, og selv om vi i december 2012 fik Center for Cybersikkerhed under Forsvarets Efterretningstjeneste med øgede beføjelser, er det ikke givet, at det vil føre til større datasikkerhed. Der er tværtimod frygt for det modsatte.

En mulighed for at kompensere for den begrænsede kapacitet er udveksling af oplysninger med såvel allierede som stater, vi ikke nødvendigvis har interessefælleskab med på andre områder. En forudsætning for at få nyttige oplysninger er, at vi selv har noget at tilbyde, når tjenesterne ‘bytter glansbilleder’.

Men byttehandler kan være problematiske. Ægte og falske efterretninger kan bruges til politisk moti-

veret manipulation – også af samarbejdspartnere. (Tænk blot på spillet om de ikke-eksisterende masseødelæggelsesvåben i Irak!). Så det er afgørende, at det modtagende land har en tilstrækkelig faglig kapacitet til selvstændig vurdering af de udvekslede oplysninger.

Den officielle danske holdning til Edward Snowdens afsløringer har været ganske problematisk. Aflytningen af Angela Merkels mobiltelefon blev afvist som irrelevant for Danmark. Statsminister Helle Thorning-Schmidt sagde, at “jeg synes bare, at Danmark står i en anden situation, eftersom vi ikke har oplysninger, der giver anledning til at tro, at der har været ulovlige efterretningsaktiviteter i forhold til Danmark”. Sir Humphrey ville have betegnet det som en ‘modig’ udtalelse, da ingen kunne vide, hvad Snowden ellers havde i ærmet.

Og inden længe kom så også afsløringen af den amerikanske overvågning af COP 15. Men også den blev mødt med fornægtelse af stats-, justits- og forsvarsministeren. Således i justitsminister Karen Hækkerups formulering: “Jeg vil gerne slå fast, at PET ikke har grund til at tro, at amerikanske efterretningsaktiviteter på ulovlig vis er rettet mod Danmark eller danske interesser”. Det var helt utroværdigt. Hvis det var sandt, måtte det betyde, at de danske efterretningstjenester var i en ynkelig forfatning.

Chefen for Forsvarets Efterretningstjeneste sagde da også, at “på det generelle niveau skal man være opmærksom på, at efterretningsvirksomhed er et grundvilkår i relationerne mellem landene”. I klar tekst: Alle spionerer mod alle; også Danmark i det omfang vi formår.

På den baggrund var det ganske overraskende, at samme chef til *Politiken* også sagde, at selvom USA havde spioneret mod de andre deltagere på COP 15, så var spionagen ikke rettet mod Danmark. Det var en mærkelig udtalelse. Helst ville han givetvis i overensstemmelse med tjenestens tradition have nægtet at kommentere på sagen.

For bortset fra udtalelsens manglende troværdighed, så kunne den kun føre til nye spørgsmål om, hvorfra han vidste det, altså spørgsmål om FE's arbejdsmetoder. Venstres Karsten Lauritzen var således hurtigt ude med et krav om nærmere oplysninger, inden han blev kaldt til orden af sin partiledelse.

En nærliggende forklaring på FE-chefens problematiske udtalelse kunne være, at han fra højeste sted var blevet pålagt at komme regeringen til undsætning på denne lidet hensigtsmæssige måde. Hvis det er tilfældet, rejser det et ubehageligt spørgsmål om tjenestens politiske uafhængighed.

Navigator